

ZANIMANJE SLOVENSkih MISIJONARJEV V SEVERNI AMERIKI ZA IZSELJEVANJE ROJAKOV, KOT SE ODRAŽA V DOPISIH V ZGODNJI DANICI

Majda Kodrič

V Zgodnji danici, slovenskem verskem časopisu, ki je izhajal, v glavnem kot tednik, od l. 1849 do 1902 in je pod dolgoletnim uredništvom Luke Jerana – od l. 1852 do njegove smrti l. 1896 – pridobil vodilno vlogo v slovenski katoliški publicistiki,¹ zasledimo kot eno temeljnih rubrik dopise Iz Amerike. Velika večina teh dopisov zajema pisma slovenskih misijonarjev, ki so tedaj delovali v Severni Ameriki med staroselskimi plemeni na območju pri Velikih jezerih, na ozemlju današnjih držav Wisconsin, Michigan in Minnesota. Raziskovalca pritegne že sama obsežnost tega gradiva, saj je časopis objavljaj te dopise skoraj ves čas svojega izhajanja. Na ta način je Zgodnja danica dokaj dosledno spremljala misijonarsko dejavnost slovenskih duhovnikov v Severni Ameriki v času njenega polnega razmaha ter tako z njihovim delovanjem seznanjala svoje bralce in sploh slovensko javnost v domovini.²

Pozornost, ki jo je časopis namenjal tem slovenskim misijonarjem, je nedvomno upravičeval znaten odziv med slovenskimi duhovniki na pobude za širjenje krščanstva med ameriškim prvotnim prebivalstvom, pri katerih so, pod okriljem Leopoldinine družbe na Dunaju, sodelovali skupaj z duhovniki drugih narodnosti. Začetniku slovenskega misijonarskega delovanja na področju ob Velikih jezerih Frideriku Baragi, ki je dospel v Ameriko l. 1830, in Francu Pirceu, ki se mu je pridružil l. 1835, je v naslednjih desetletjih sledilo več drugih misijonarjev. Nekaj časa naj bi bili skoraj vse misijonske postaje v Michiganu, severno od sedanjega Traverse City, v severnem Wisconsinu in vzhodni Minnesoti upravljali slovenski misijonarji. Ob nadaljnjem širjenju evropske kolonizacije in izpodrivanju staroselcev s teh področij delovanje slovenskih duhovnikov med njimi, razen redkih

izjem, ni trajalo čez konec 19. stoletja. V polnem razcvetu je bilo kakih pet desetletij.³ Ob tem je treba upoštevati, da je bilo misijonarstvo v teh predelih Severne Amerike le del širšega slovenskega misijonarskega delovanja, ki se je začelo že v 17. stoletju v Aziji in Latinski Ameriki – pravzaprav tudi v jugozahodnem predelu sedanjih ZDA – ter se v 18. stoletju razširilo že na Afriko.⁴ Zgodnja danica je ob izrazitem zanimanju, s katerim je sledila posebno številčnemu slovenskemu misijonarstvu v Severni Ameriki v drugi polovici 19. stoletja, spremljala tudi druge misijonarske dejavnosti, na kar kaže med drugim namembnost finančnih prispevkov v podporo misijonom, zbranih preko časopisa.⁵

Glede na temo tega prispevka je obsežno poročanje Zgodnje danice o misijonarski dejavnosti v Severni Ameriki posebej pomembno predvsem zaradi njegove vloge pri spodbujanju začetkov ekonomskega izseljevanja s slovenskega ozemlja, ki je, kot vemo, dobilo veliko bolj množične razsežnosti od 80. let 19. stoletja dalje.⁶ Pri tem velja zlasti poudariti primer, ko se je sredi 60. let skupina Gorenjcev, sledeč nasvetom misijonarja Franca Pirca, naselila na področju Minnesote, na katerem so delovali on in še drugi slovenski misijonarji.

V zimi 1863–64 je Pirc obiskal domovino, da bi tu pridobil pomočnike za misijonarsko delovanje. V Ameriko se je vrnil s skupino šestnajstih ljudi: z duhovnikom Jožefom Buhom in petnajstimi bogoslovci. Med svojim obiskom v domačih krajih pa se je srečal tudi s skupino rojakov, ki so se pri njem pozanimali glede možnosti naselitve v Ameriki in ki jim je obljubil, da jih bo o tem obveščal.⁷ V svojih dopisih v Zgodnji danici leta 1864 jim je sicer svetoval, naj počakajo še nekaj časa, da bi se končala vojna med severnimi in južnimi državami in bi prenehali napadi uporniškega plemena Sioux na območju Minnesote. Hkrati jim je obljubil, da jim bo čez nekaj mesecev spet pisal in jih povabil v rodoviten predel svojega misijonskega območja. Lahko bi se izselili marca ali aprila, če bi se dotlej ameriške razmere izboljšale.⁸

Aprila naslednjega leta, ko je v državljanski vojni južna vojska doživljala dokončne poraze, je sklenil povabiti rojake, naj se izselijo. V tem pismu jim je natančneje kot v prejšnjih dopisih pojasnil pogoje za pridobitev zemljišč, ki jih je nudil Homestead Act, zakon iz l. 1862, ki je sploh odločilno prispeval h kolonizaciji "srednjega zahoda". Če se priseljenec "pri okrožnem uradu precej naznani za državljana, zamore 160 oralov zemlje na več let dobiti v najem, in pozneje plačevati po 1 1/2 dolar za oral." V tem, podobno kot že v prejšnjih pismih, je Pirč tudi zapisal, da bi skupini priseljencev ustanovil "slovensko duhovnijo s slovenskim duhovnim pastirjem." Zavzemal se je torej, da bi se bodoča naselbina ohranila kot slovenska katoliška skupnost.⁹

Novico o prejemu tega pisma pred dvema dnevnoma je Zgodnja danica objavila 10. maja, natisnila pa ga je v naslednji številki. Že 10. maja pa je tudi poročala, da je dan prej "51 Gorencev odrinilo po železnici proti Ameriki."¹⁰ Lahko torej sklepamo, da te skupine izseljencev omenjeno Pirčevo pismo ni doseglo pred njihovim odhodom. O njih pa je vsekakor sam urednik časopisa menil, da so verjetno tisti, ki so bili namenjeni v Minnesoto.¹¹

Sploh je bila izselitev te skupine gorenjskih družin spremljana z veliko pozornostjo in tudi z znatno naklonjenostjo. O njej so poročale tudi Novice in poudarjale: "To niso ne politični sanjavci ne romantični klateži, ampak pridni Gorenci so, ktere nadloga sili, da zapustijo domovino."¹² Zgodnja danica je poročala o slovesni maši na Brezjah, kamor so šli izseljenci pred odhodom "Mater Božjo za srečno popotvanje prosit."¹³ Navezujoč se na Pirčeve nasvete, pa jim je že sam urednik časopisa svetoval: "Naj se držijo skupaj, kolikor je le moč, ter naj ohranijo svojo domačo besedo, kakor drugi narodi, ki se ondi naseljujejo. Deželico, kjer bodo, naj bi imenovali »novo Slovenijo«, prva vas ali mestice, ki ga utegnejo sčasoma ustanoviti, naj kličejo »novo Ljubljano«, tudi drugim naselbam naj dajejo slovenske imena iz domačih krajev, n. pr. Kranj, Selo, Grad itd. čez vse nar bolj naj pa skerbé, da ostanejo dobri katoličani, lepe navade naj seboj v Ameriko vzamejo, zanikarnosti pa naj popotvaje v morje potopé."¹⁴ Novice so ponatisnile Pirčevo pismo s to uredniško opombo vred v članku s pomenljivim naslovom Severna Amerika – nova

Slovenija.¹⁵ Zavzetost, da bi ti izseljenci v Ameriki ustanovili strnjeno slovensko katoliško naselbino, je upravičevala naklonjenost njihovi odločitvi.

Lahko sicer sklepamo, da izseljenci dejansko niso mogli brati teh nasvetov, objavljenih po njihovem odhodu. Poleg tega jih ob njihovem prihodu v Minnesota, v njeno glavno mesto St. Paul, niso usmerili na Pirčevo misijonsko območje, na področje pri jezeru Otter Tail, ki jim ga je bil namenil. Tako je avgusta 1865 v pismu Zgodnji danici misijonar obžaloval: "*Že je mesec, kar je bilo prišlo 50 Kranjcev v št. Pavel in so se hotli naseliti po mojem lepem misijonu, moji misijonski nasprotniki pa so jih speljali v druge slabe kraje.*"¹⁶

Toda glede na nadaljnji razvoj izseljenskih izkušenj te skupine gorenjskih družin lahko ugotovljamo, da se vendarle niso izneverile odgovornemu poslanstvu, ki so jim ga zaupali v domovini.

Nastanile so se na področju ob reki Mississippi severozahodno od St. Paula, znotraj upravnega področja Stearns County, ter se strnile v dve naselbini v okrajih (townships) Brockway in Albany. Od slednjega pa se je sčasoma področje njihove naselbine z imenom Kraintown ločilo kot okraj Krain. Ti naseljenci sicer sprva niso prišli v stik s slovenskimi misijonarji. Po nekaj letih pa je na svojih misijonskih poteh naletel nanje Jožef Buh, ki jih je nato ob sodelovanju drugih slovenskih misijonarjev redno oskrboval ter tako znotraj njihove skupnosti dal pobudo za nastanek prvih dveh slovenskih župnij v Združenih državah Amerike: župnije St. Anthony (Sv. Anton) v okraju Krain in župnije St. Stephen (Sv. Štefan) v okraju Brockway. Slednja se je ob dotoku novih priseljencev še nekaj desetletij širila kot slovenska naselbina in vse do danes ohranila znaten slovenski značaj. Tudi župnija St. Anthony že vedno goji spomin na svoje slovensko poreklo.¹⁷

Tudi s samim nastankom teh dveh župnij so se lahko bralci Zgodnje danice iz dopisov Jožefa Buha seznanili v rubriki Iz Amerike.¹⁸ O tam živečih rojakihi pa je časopis poročal celo z

novicami njih samih o svojem življenju. Tako velja omeniti dopis "enega srenjčanov Novega Kranja, ponatisnjen is St. Paulskega časopisa Wanderer."¹⁹

Znatna pozornost, ki jo je Zgodnja danica posvečala tej skupini izseljencev bodisi ob njihovi izselitvi bodisi ob razvoju njihovih naselbin, je bila za slovenske bralce pomembna priložnost za pridobivanje konkretnih informacij in nasvetov, ki bi jim lahko služili tudi pri nadaljnjih odločitvah za izselitev.

Ob tem pa ne gre prezreti dejstva, da so še številna druga pisma misijonarjev na ta ali oni način v bralcih vzbujala zanimanje za življenje v Ameriki in jih vsaj do neke mere tudi spodbujala k razmišljanju o možnostih za izselitev. Ob obsežnem in z več vidikov pomembnem poročanju o misijonarskem delu med staroselskimi plemeni in o značilnostih njihovega življenja so namreč ta pisma vsebovala novice o vsakdanjem življenju misijonarjev, pogosto tudi o njihovem potovanju v Ameriko,²⁰ pa tudi vsestranske opise zgodovine ZDA in zlasti razmer ter načinov življenja v tedanji ameriški družbi, kot tudi tamkajšnjih naravnih in klimatskih pogojev. Tako je leta 1864 poleg Pirčevih obvestil, posebej namenjenih skupini gorenjskih izseljencev, misijonar Janez Tomaževič poslal obširen dopis o značilnostih Minnesote, da bi z njimi seznanil te in morebitne druge bodoče izseljence.²¹ Misijonarji so v svojih pismih pogosto opisovali in tudi ocenjevali že znatno priseljevanje iz Evrope, v nekaterih pa so z izrecnim obveščanjem o življenjskih pogojih priseljenca v ameriškem okolju, kot tudi na samem potovanju v Ameriko, konkretno opozarjali na ugodnosti in težave pri izselitvi ter posredovali ustrežne nasvete. Leta 1865 je Zgodnja danica v več številkah objavila navodila v tem smislu. Posredoval jih je Jakob Trobec, tedaj še semeniščnik v opatiji St. Vincent v Beattyju v Pennsylvaniji.²²

Pisma misijonarjev tako vseskozi kažejo, da je njihovo delovanje, ki je sicer bilo prvenstveno usmerjeno k pokristjanjevanju "Indijancev", potekalo tudi v okviru t.i. "sosesk belih katoličanov", to je tedaj še v divjini razpršenih naselbin zlasti nemških, pa tudi drugih priseljenca na področjih v bližini

Velikih jezer. Tako so si misijonarji prizadevali gojiti in širiti katoliško vero med ameriškim prebivalstvom sploh, kot jasno priča trditev misijonarja Pirca v enem njegovih pisem: "*Nasha sveta vera se v vsih zedinjenih derzavah silno mnozi, ker se jih vedno veliko spreoberne in ker jih vedno sila veliko iz Evrope semkej pride.*"²³ Pomenljivo je, da je bil ta dopis objavljen v Zgodnji danici l. 1851, to je leto pred njegovo namestitvijo v osrednji Minnesoti. Ta znameniti slovenski duhovnik in misijonar je namreč deležen znatne pozornosti tudi v ameriškem zgodovinopisju kot pobudnik kolonizacije minnesotskega upravnega predela Stearns County z nemškimi katoliškimi priseljenci, in to ne le iz Avstrije, temveč predvsem iz Nemčije same, tako da je bilo še vsaj do l. 1970 več kot pol tankajšnjega prebivalstva po poreklu iz Nemčije.²⁴ Vsekakor pa je iz Pirčevih dopisov, kot tudi iz pisem drugih misijonarjev, razvidno, da je bila njihova skrb za priseljence prvenstveno namenjena gojenju in razmahu katoliške vere, čeprav je njihovo delovanje med slovenskimi priseljenci odločilno prispevalo tudi k ohranjanju njihove etnične identitete.

Pogosto je v dopisih mogoče opaziti zgražanje nad tem, da številni priseljenci sčasoma zavrnejo katoliško vero. "*Kjer se dobri katoličani vkup naselijo in cerkev in svojiga duhovna imajo, so pa srečni.*"²⁵ Zavzetost misijonarjev za ohranjanje moralne čistosti izseljencev je vodila tudi v vsestransko skrb za njihovo zaščito in varnost. Tako se je Pirc kot priseljski komisar konkretno zavzemal pri pristojnih oblasteh za izboljšanje duševno nezdravih življenjskih pogojev na ladjah, o čemer je ob predvidenem nadaljnjem izseljevanju Slovencev tudi poročal v Zgodnji danici.²⁶ V pismih misijonarjev pa skorajda ni zaslediti, da bi načelno odsvetovali izseljevanje, čeprav so stalno zatrjevali, naj se izseli le, kdor se lahko zanaša na svojo prizadevnost in trdne vrednote. Tako so, izhajajoč iz svojih izkušenj v ameriškem okolju in sledeč svojemu poslanstvu širjenja katolištva, uveljavljali izvirna stališča do izseljevanja, ki so se razlikovala tudi od tistih, ki jih je zagovarjalo uredništvo Zgodnje danice, kot priča opomba: "*Take pisma naznanjamo s pristavkom, da naj vsak sam dobro po vsem tem premisli, kakor je bilo že večkrat svetvano, če ni bolje doma ostati.*"²⁷

Glede na obsežnost dopisovanja misijonarjev je ob zaključku treba poudariti potrebo po nadaljnjem ovrednotenju svojevrstnega pečata, ki so ga ta pisma dajala usmerjenosti Zgodnje danice glede izseljenske problematike. Prispevek sicer ne predstavlja celovitega pregleda vsebine pisem misijonarjev v Združenih državah Amerike o njihovih stikih s slovenskimi izseljenci. Njegov namen je predvsem prikazati dejavnost slovenskih misijonarjev kot enega od dejavnikov, ki so spodbudili razvoj širšega slovenskega izseljevanja, in s tem tudi nakazati pomen te teme pri proučevanju slovenskih selitvenih procesov v skladu s temeljnimi značilnostmi zgodovine naseljevanja ZDA.

OPOMBE

- * Razprava je bila kot referat prebrana na 2. mednarodnem znanstvenem srečanju raziskovalcev izseljenstva 8. oktobra 1993 na Opčinah nad Trstom.
- ¹ Predhodnik tega časopisa je bil ustanovljen l. 1848 z naslovom Slovenski cerkveni časopis, v letih 1903–05 pa ga je nasledila Danica. Enciklopedija Slovenije, 2. zvezek, Ce–Ed, Ljubljana, 1988, str. 95; Slovenski časniki in časopisi. Bibliografski pregled od 1797–1936, sestavil Janko Šlebinger, Razstava slovenskega novinarstva v Ljubljani 1937, ur. B. Borko, Ljubljana 1937, str. 6; Slovenski biografski leksikon, 1. knjiga, ur. Izidor Cankar in Franc Ksaver Lukman, Ljubljana 1925–1932, str. 404–405.
- ² Večino teh dopisov je John A. Arnez ponatisnil v knjigi Slovenian Letters by Missionaries in America, 1851–1874, New York–Washington 1984, ki zajema že njegovi razpravi Slovenian Missionaries in the United States, str. 5–16, in Slovenian Priests and Slovenian Emigration, str. 17–32.
- ³ O slovenskem misijonarstvu v Severni Ameriki je izšlo mnogo razprav. Med novejšje publikacije, ki obravnavajo to temo, spadajo J. A. Arnez, op. cit.; Zmago Šmitek, Klic daljnih svetov. Slovenci in neevropske kulture, Ljubljana 1986, posebej

str. 129–142; Vincent A. Yzermans, *The Spirit in Central Minnesota. A Centennial Narrative of the Church of Saint Cloud, 1889–1989*, St. Cloud 1989. Temeljna biografska dela o treh najbolj znamenitih slovenskih misijonarjih v Severni Ameriki, o Frideriku Baragi, Francu Pircu in Jožefu Buhu, so Maksimilijan Jezernik, L. L. D. Frederik Baraga: *A Portrait of the First Bishop of Marquette Based on the Archives of the Congregatio de Propaganda Fide*, New York–Washington 1968; William P. Furlan, *In Charity Unfeigned: The Life of Father Francis Xavier Pierz*, St. Cloud 1952; Sister Bernard Coleman and Verona La Bud, *Masinaigans: The Little Book: A Biography of Joseph F. Buh, Slovenian Missionary in America, 1864–1922*, St. Paul 1972.

⁴ Prim. npr. Z. Šmitek, op. cit., str. 91–151.

⁵ Gl. redno rubriko Dobrotni darovi v *Zgodnji Danici*.

⁶ Sočasno s potekom slovenskega množičnega izseljevanja v ZDA sta ga Jurij M. Trunk oziroma Jože Zavertnik obravnavala v knjigah *Amerika in Amerikanci*, Celovec 1912, in *Ameriški Slovenci. Pregled splošne zgodovine Združenih držav, slovenskega naseljevanja in naselbin in Slovenske narodne podporne jednote*, Chicago 1925. Kot novejša strokovna dela o slovenskih izseljenskih procesih pa glej uvodna poglavja knjige Matjaž Klemenčič, *Ameriški Slovenci in NOB v Jugoslaviji. Naseljevanje, zemljepisna razprostranjenost in odnos ameriških Slovencev do stare domovine od sredine 19. stoletja do konca druge svetovne vojne*, Maribor 1987, str. 31–72; Vlado Valenčič, *Izseljevanje Slovencev v tujino do druge svetovne vojne*, *Dve domovini – Two Homelands*, 1, Ljubljana 1990, str. 43–82; Marjan Drnovšek, *Pot slovenskih izseljencev na tuje. Od Ljubljane do Ellis Islanda – Otoka solza v New Yorku 1880–1924*, Ljubljana 1991.

⁷ William P. Furlan, op. cit., str. 232–233; 236.

⁸ *Zgodnja danica*, XVII, list 29, 10. vinotoka 1864, str. 233–234; *Zgodnja danica*, XVII, list 34, 1. grudna 1864, str. 276–277.

- ⁹ Zgodnja danica, XVIII, list 15, 20. velikega travna 1865, str. 120–121.
- ¹⁰ Zgodnja danica, XVIII, list 14, 10. velikega travna 1865, str. 110.
- ¹¹ Zgodnja danica, XVIII, list 15, 20. velikega travna 1865, str. 121.
- ¹² Novice, XXIII, 10. maja 1865, št. 19, str. 154.
- ¹³ Zgodnja danica, XVIII, list 15, 20. velikega travna 1865, str. 119.
- ¹⁴ Zgodnja danica, XVIII, list 15, 20. velikega travna 1865, str. 121.
- ¹⁵ Novice, XXIII, 31. maja 1865, št. 22, str. 176.
- ¹⁶ Citat je vzet iz Zgodnja danica, XVIII, list 26, 10. kimovca 1865, str. 210; gl. tudi Zgodnja danica, XVIII, list 21, 20. mal. serpana 1865, str. 168; William P. Furlan, op. cit., str. 236; Seventy-fifth Anniversary, Church of St. Stephen, 1871–1946, St. Stephen 1946, str. 10–11.
- ¹⁷ Razvoj teh dveh župnij je podrobneje prikazan v brošurah *Seventy-fifth...*, op. cit., in *1870 – Centennial Year – 1970; Church of Saint Anthony, Saint Anthony, 1970*; glede nastanka župnij prim. tudi B. Coleman in V. La Bud, op. cit., str. 69–71, 83; gl. tudi Majda Kodrič, 'Kranjci' v Stearns County – vezi med etnično zavestjo in zemljepisnimi dejavniki v neki slovenski kmečki naselbini v Minnesoti, *Geografski obzornik*, XXXIV, 1987, št. 2, str. 108–112.
- ¹⁸ Zgodnja danica, XXIV, list 7, 17. svečana 1871, str. 55; Zgodnja danica, XXIV, list 49, 8. grudna 1871, p. 396; Zgodnja danica, XXV, list 38, 20. kimovca 1872, str. 307.
- ¹⁹ Zgodnja danica, XXVII, list 35, 28. velikega serpana 1874, str. 278.

- ²⁰ Npr. Zgodnja danica, XIV, list 3, 31. prosenca 1861, str. 19; Zgodnja danica, XVII, list 18, 20. rožnika 1864, str. 142-143.
- ²¹ Zgodnja danica, XVII, list 30, 20. vinotoka 1864, str. 242; Zgodnja danica, XVII, list 34, 1. grudna 1864, str. 277-278.
- ²² Zgodnja danica, XVIII, list 6, 20. svečana 1865, str. 45-46; Zgodnja danica, XVIII, list 10, 1. malega travna 1865, str. 79-80; Zgodnja danica, XVIII, list 11, 10. malega travna 1865, str. 88.
- ²³ Zgodnja danica, 18. rožnika 1851, št. 25., str. 106.
- ²⁴ Prim. Hildegard B. Johnson, *The Germans, They Chose Minnesota: A Survey of the State's Ethnic Groups*, ur. June D. Holmquist, St. Paul 1981, str. 167. Glede Pirčeve namestitve v Minnesoti prim. npr. Vincent A. Yzermans, op. cit., 1. knjiga, str. 13.
- ²⁵ Zgodnja danica, IX, list 4, 24. prosenca 1856, str. 14.
- ²⁶ Zgodnja danica, XVIII, list 21, 20. mal. serpana 1865, str. 168; Zgodnja danica, XIX, list 20, 10. malega serpana 1866, str. 158.
- ²⁷ Zgodnja danica, XIX, list 20, 10. malega serpana 1866, str. 158.

ABSTRACT

**THE INTEREST OF SLOVENE MISSIONARIES IN
NORTH AMERICA IN SLOVENE EMIGRATION, AS IT IS
EXPRESSED IN THEIR LETTERS TO ZGODNJA
DANICA**

Majda Kodrič

Among its regular columns the Slovene Catholic newspaper *Zgodnja danica*, which was issued from 1849 to 1902, published the column *Iz Amerike* (From America), which mostly contained letters sent by Slovene missionaries in North America. The outstanding response of Slovene priests to the call for the spread of the Catholic religion among native Americans in the area near the Great Lakes, in the territories which formed the states of Wisconsin, Michigan and Minnesota, justifies the conspicuous space devoted to their activity on the pages of *Zgodnja danica*, within the newspaper's broader interest in Slovene missionary activities in the world.

By examining the letters of Slovene missionaries in North America, the essay aims at stressing their role in fostering early Slovene economically motivated emigration to this continent. It mainly focuses on the case of a group of families from Gorenjska who emigrated to Stearns County, Minnesota in 1865, following the advice of the Slovene missionary Franc Pirc. After having settled in Brockway and Albany townships (eventually from the latter the area of their settlement separated as Krain township), they established the first two Slovene parishes in the United States, St. Stephen and St. Anthony, on which *Zgodnja danica* itself reported through the letters by the missionary Jožef Buh.

The news regarding this group of emigrants may have been a valuable source of information for potential other emigrants. However, other such sources were missionaries' letters on their travel to North America and their life there, as well as more

general reports on living conditions in the American environment and on the American society. In some cases they also took care of providing future emigrants with practical advice regarding the emigration process.

Actually, in their endeavor to spread Catholic religion in North America missionaries also acted in various immigrant settlements and they even promoted European colonization. The missionary Franc Pirc holds a prominent role in Minnesota history as the promoter of the German Catholic colonization of central Minnesota, and his interest in Slovene immigration needs to be considered in this context.

As a whole, in accordance with the purposes of their activities, on principle missionaries did not advise Slovenes in the homeland against emigration, while urging potential emigrants to preserve Catholic morality and also assisting them in this regard.